

DR. SUTUS IMRE

A lízingügyletek elszámolása a számvitelben

1. A lízing fogalmának meghatározása

A szakirodalom a lízing fogalmát többféle megközelítésben definiálja, attól függően, hogy az eszközök bérbeadását kereskedelmi vagy banktevékenységnek minősíti-e.

Gellért Andor a *Banküzletek* című könyvében a következők szerint fogalmaz:

" A lízing olyan finanszírozási formák sokasága, amely közvetve vagy közvetlenül az állóeszközök finanszírozásához kötődik. Vagyis a hangsúly ma nem az anyagi javak (gép, épület, stb.) ideiglenes kölcsönzésén, hanem mindezek közép, ritkábban hosszú lejáratú finanszírozásán van. Angol terminológia szerint: *secured asset financing*, azaz a mérleg eszköz oldalának olyan közép vagy hosszú lejáratú finanszírozása, melyet a bérbe adott állóeszközökre a hitelező által kiterjesztett zálogjog biztosít."

Breadley és Myers *Modern vállalati pénzügyek* című könyvükben a következők szerint definiálják a lízinget: "Az olyan bérleti szerződést, amely egy vagy több évre szól és rendszeres fix összegű díj fizetésével jár, lízingnek nevezzük."

Losonczy - Magyar szerzőpáros *Pénzügyek a gazdaságban* című könyvükben a lízing ügylet gyakorlati, üzemgazdasági kérdéseit hangsúlyozva a lízing definícióját a következők szerint adják: " A lízing olyan bérbe vételi illetve bérbe adási tevékenység, amelynek során a bérlő valamely termelőeszközt a lízing társaságtól használat céljára előre meghatározott időtartamra bérbe vesz. A lízingbe vevő rendszeres, a szerződésben előírt lízingdíj fizetésére kötelezett."

A lízing a II. világháború utáni gazdaságtörténet egyik legdinamikusabban fejlődő üzletága, amely új lehetőségeket teremtett a vállalati fejlesztések finanszírozásában.

A lízing nemzetközi elterjedését az a körülmény magyarázza, hogy a termelők számos esetben nem tudják vagy nem is kívánják a termelőberendezéseket még halasztott hatályú fizetési kondíciókkal sem megvásárolni. Ennek oka lehet az, hogy

- nem rendelkeznek az ehhez szükséges pénzeszközökkel, vagy
- a vevő országban fennálló deviza és egyéb hatósági rendelkezések ezt nem teszik lehetővé, vagy

- a termelőberendezés gyors elavulási kockázatot képvisel.

A beruházóknak a bérbevétel tűnik a legjobb megoldásnak.

A bérbe vevőt más, főleg adózási szempontok is motiválják. A lízingdíjak fizetését költségei között számolja el, ez pedig az adózás előtti eredményét csökkenti. Nemcsak a lízingdíj csökkenti az adózás előtti eredményt, hanem az elszámolt értékcsökkenési leírás is.

Magyarországon már a hetvenes évektől lehetőség nyílt bizonyos gépek és berendezések lízingelésére, azonban tömeges elterjedését a szabályozás problémái hosszú időn keresztül akadályozták. A nyolcvanas évek végétől, kilencvenes évek elejétől a gazdaság liberalizálása folytán a lízing gyorsan terjedt a hazai piacon. Becslések szerint Magyarországon 1991-ben az összes beruházás 18 %-a valósult meg lízing segítségével, amely megfelelt az európai átlagnak. Ez az arány 1992-ben 15 %-ra esett vissza, amely a hazai jogi szabályozás következménye volt. Az akkor érvényben lévő társasági adó törvény 36 %-ban maximálta az egy évben költségként elszámolható lízingdíj összegét. További változás volt, hogy a lízing társaságok 1992-től 50 % helyett 30 %-os évi amortizációt számolhattak el beruházásaik után.

2.A lízing fajtái

A lízingnek több fajtája alakult ki, ezek közül a legelterjedtebbek a következők:

- a pénzügyi lízing,
- az operatív lízing,
- a szerviz lízing,
- a visszlízing.

A pénzügyi lízing

A pénzügyi lízing keretében a lízingbeadó lényegében átruházza a tulajdonjoggal kapcsolatos összes kockázatot és hasznot, így a neki járó lízingdíjakat a kölcsöntőke visszafizetéseként és pénzügyi bevételként kezeli, ami az általa végrehajtott befektetés és a nyújtott szolgáltatások fejében neki járó díjat képviseli.

A lízingdíj két részből áll: a tőketörlesztő részből és a kamatból. A lízingdíj megállapításakor a következő három körülmény fontos szerepet játszik:

- a lízingdíjat a törlesztési időszak elején vagy a végén kell-e fizetni,
- egyenlő vagy változó tőketörlesztő részleteket kell-e fizetni,
- fix vagy változó kamatláb alkalmazásában állapodnak-e meg a felek.

Az operatív (üzleti) lízing

Az operatív lízing keretében bérbe adott termelőeszköz csak átmenetileg marad a lízingbevevő használatában. Ebben a konstrukcióban a lízingbe vett termelőeszköz a szerződés lejártakor maradványértéken vagy anélkül a kifizetett lízingdíj fejében átmegy a lízingbe vevő vállalat tulajdonába.

A kifizetett lízingdíjakban megtérül a lízingtársaság összes költsége (beszerzési ár, fuvarozási költségek, bankkamatok stb.).

A maradványérték, ha van, általában jelképes összegű csupán, így mindkét fél részéről elhanyagolható.

A lízingelt berendezéseket, mint tárgyi eszközöket az ügylet tartama alatt a lízingbeadó tartja nyilván a könyveiben és az értékcsökkenési leírást is ő számolja el.

A lízingbevevő lízingdíjat fizet a lízingbeadó számára, ezt fizetheti évente, félévente, negyedévente vagy havonta a szerződésben foglaltak szerint.

Operatív lízing esetén az eszköz értékcsökkenési leírása a bérlőnél nem lehetséges, ezért az a lízingbeadónál történik.

A szerviz lízing

A szerviz lízing lehet pénzügyi lízing vagy operatív lízing. A lényeg az, hogy a bérbeadáson túl a bérbe adó még egyéb elsősorban szerviz szolgáltatásokat is vállal. Például lízingbe adnak telefonközpontot és egyben vállalják annak teljes élettartam alatti karbantartását.

Szerviz lízinggel általában azok a lízingtársaságok foglalkoznak, amelyek szorosan kapcsolódnak egy termelőeszközök gyártó vállalatához, illetve szakosodnak egy bizonyos lízingtárgy bérbeadására.

A visszlízing

A visszlízing (sale and lease back, vagyis add el és lízingeld vissza) egy érdekes vállalatfinanszírozási lehetőség. Ez nem egy újabb lízing megoldást jelent. A visszlízing lényege: ha a termelőnek például forgóeszköz hitelre van szüksége, és ezt másként nem tudja megszerezni, akkor a termelőberendezéseit vagy azok egy csoportját eladja a lízingelő cégnek, akitől ugyanazokat egyúttal lízingbe is veszi.

A lízingnek ez a fajtája hangsúlyozza leginkább a lízing finanszírozás jellegét.

A visszlízing természetesen pénzügyi, és nem operatív lízingelési megoldás.

3. A lízingügyletek számviteli elszámolásának jogi szabályozása

Figyelemre méltó, hogy a pénzügyintézeteknél a pénzügyi lízing elszámolását már jóval korábban szabályozták, mint ahogy azzal a számviteli törvény foglalkozott.

A pénzügyi lízing elszámolását a pénzügyintézeteknél a 22/1994.(II. 16.) Kormányrendelettel módosított a pénzügyintézetek éves beszámoló készítési és könyvvizelési kötelezettségéről szóló 181/1991. (XII. 30.) Kormányrendelet tartalmazta.

A számviteli törvény legutóbbi módosítása - az 1996. évi CXV. törvény - szabályozza részleteiben a pénzügyi lízing elszámolását.

A pénzügyi lízing könyvviteli elszámolását az alábbi hatályos jogszabályok tartalmazzák:

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény

2. számú melléklet: Értelmező rendelkezések I. Pénzügyi szolgáltatások 11. pontja szerint:

" **Pénzügyi lízing:** az a tevékenység, amelynek során a lízingbeadó ingatlan vagy ingó dolog tulajdonjogát, illetve vagyoneértékű jogot a lízingbevevő megbízása szerint abból a célból szerzi meg, hogy azt a lízingbevevő határozott idejű használatába adja, oly módon, hogy a lízingbevevő könyveiben kerül kimutatásra. A használatba adással a lízingbevevő

- a) viseli a kárveszély átszállásából származó kockázatot,
- b) a hasznok szedésére jogosulttá válik,
- c) viseli a közvetlen terheket (ideértve a fenntartási és az amortizációs költségeket is),
- d) jogosultságot szerez arra, hogy a szerződésben kikötött időtartam lejártával a lízingdíj teljes tőketörlesztő és kamattörlesztő részének, valamint a szerződésben kikötött maradványérték megfizetésével a dolog ő vagy az általa megjelölt személy tulajdonjogot szerezzon. Ha a lízingbevevő nem él e jogával, a lízing tárgya visszakerül a lízingbeadó birtokába és könyveibe. A felek a szerződésben kötik ki a lízingdíj törlesztését - amely a lízingbe adott vagyontárgy, vagyoneértékű jog szerződés szerinti árával azonos -, valamint kamatrészét és a törlesztésének ütemezését."

A számvitelről szóló 1991. évi XVIII. törvény

1. számú mellékletének 1996. évi CXV. törvény 1. számú mellékletével újonnan megállapított 16-17. pontjai szerint:

"16. **Pénzügyi lízing** esetén a **lízingbeadónál** a követelések közé kell felvenni a lízingszerződés tárgyát képező, a lízingbevevő részére beszerzett és a lízingbevevő könyveiben beruházásként elszámolandó eszközöknek a lízingbeadó által a lízingbevevő felé számlázott, a fizetendő általános forgalmi adót nem tartalmazó összegét, illetve az eladó által a lízingbevevő felé számlázott, a lízingbeadó által pénzügyileg rendezett, előzetesen

felszámított - levonható - általános forgalmi adót nem tartalmazó összegét. Az így felvett követelések összegét a megfizetett lízingdíjnak a lízingszerződésben meghatározott összegével csökkentetten kell a mérlegbe állítani. A pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések összege nem foglalja magába az ezen követelés után felszámított kamat összegét.

17. **Pénzügyi lízing** esetén a **lízingbevevőnél** a kötelezettségek közé kell felvenni a lízingbe vett, beruházásként elszámolt eszközöknek a lízingbeadó (helyette az eladó) által számlázott, az előzetesen felszámított - levonható - általános forgalmi adót nem tartalmazó ellenértékét. Az így felvett kötelezettségek összegét a megfizetett lízingdíjnak a lízingszerződésben meghatározott összegével csökkentetten kell a mérlegbe beállítani. A pénzügyi lízinggel kapcsolatos kötelezettségek összege nem foglalja magába a pénzügyi lízinggel kapcsolatosan fizetendő kamat összegét."

4. A lízingügyletek könyvviteli elszámolása

A következőkben a pénzügyi lízing és az operatív (üzleti) lízing könyvviteli elszámolását számszerű példákon keresztül mutatom be.

A pénzügyi lízing könyvviteli elszámolását az alábbi két változatban tárgyalom:

- a) A lízingbeadó: pénzügyi intézmény, a lízingbevevő: vállalkozó,
- b) A lízingbeadó és a lízingbevevő egyaránt vállalkozó.

A "pénzügyi intézmény" és a "vállalkozó" itteni megkülönböztetése azért szükséges, mert ezek könyvviteli elszámolásaira vonatkozó jogszabályi előírások eltérőek.

A vállalkozások és pénzügyi intézmények könyvvezetését egyaránt a számviteli törvény előírásai szabályozzák.

A számviteli törvény előírásain túlmenően a pénzügyi intézményekre külön jogszabályi előírás van: 198/1996. (XII. 22.) Kormányrendelet a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozások éves beszámolóképzési és könyvvezetési kötelezettségének sajátosságairól.

a) A lízingbeadó pénzügyi intézmény, a lízingbevevő vállalkozó

A 198/1996 (XII. 22.) kormányrendelet 6.§-a foglalkozik a pénzügyi lízing könyvviteli elszámolásával, a következők szerint fogalmaz:

"(3) A pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelésként kell kimutatni a Hpt. 2. számú melléklete I. részének 11. pontjában meghatározott, a lízingszerződés tárgyát képező, a lízingbevevő részére beszerzett és a

lízingbevevő könyveiben - beruházásként elszámolandó - kimutatott eszközök értékét a következő lehetőségek közül választott módon:

- a) a lízingbeadáskor a lízingbevevő felé számlázott, a fizetendő általános forgalmi adót nem tartalmazó követelés összegében. A számlázott összeg nem foglalja magában a pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelés után felszámított kamat összegét. A lízingbe adott eszköz könyvszerinti értékét a lízingbeadáskor a nem pénzügyi és befektetési szolgáltatás ráfordításai között, a számlázott összeget pedig a nem pénzügyi és befektetési szolgáltatás nettó árbevételeként kell elszámolni a pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelésekkel szemben. Ezzel egyidejűleg a lízingbevevőnél a kötelezettségekkel szemben a beruházások között kell nyilvántartásba venni a lízingbe vett eszközt;
- b) a beszerzéskor az eladó által a lízingbevevő felé számlázott, a pénzügyi intézmény által kifizetett, az előzetesen felszámított általános forgalmi adót nem tartalmazó ellenérték összegében. A pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelés összege nem foglalja magában a felszámított kamat összegét."

A továbbiakban a 6.§ (3) bekezdés a) pontjában leírt elszámolást "**A**" módszernek, a b) pontban tárgyaltat "**B**" módszernek nevezem.

Az "A" módszer lényege:

A pénzügyi intézmény adásvételi szerződést köt az eladóval a vagyontárgyra. Az eladó az ÁFA-val növelt eladási árat leszámlázza a pénzügyi intézmény felé, aki a számlát kiegyenlíti, valamint a vagyontárgyat a készletei között nyilvántartásba veszi ÁFA nélküli vételáron. Az ÁFA visszaigényelhető.

Ezt követően a lízingbeadó a vagyontárgy értékét leszámlázza a lízingbevevő felé - ami eltérhet a könyvszerinti értéktől - és a vagyontárgyat kivezeti könyveiből.

A lízingbeadó a lízingbevevőnek számlázott érték ÁFA nélküli összegét elszámolja a pénzügyi lízinggel kapcsolatos követeléseinek között, a nem pénzügyi tevékenység bevételeivel szemben.

A lízingbeadó a követelését a befolyt lízingdíjak tőkötörlesztést szolgáló részével csökkenti. A lízingdíj másik része a kamattörlesztő rész, amit úgy kell megállapítani, hogy a lízingidőszak kezdeti szakaszában ennek az aránya legyen a magasabb a lízingdíjon belül, majd fokozatosan csökkenjen ez az arány.

Az ügylet könyvviteli elszámolása a pénzügyi intézménynél

A pénzügyi intézmények nem rendelkeznek egységes számlatükörrel, így azt maguk alakítják ki. Az itt alkalmazott számlaszámok az OTP számlatüköréből származnak.

1. Pénzügyi intézmény beszerez egy gépi berendezést, amelynek eladási ára 1000 eFt, a felszámított 25 %-os ÁFA összege 250 eFt.

T 232. Forgalmazásra szánt nem banküzemi készletek	1000
T 466. Előzetesen felszámított ÁFA	250
K 441. Szállítók	1250

2. Pénzügyi intézmény kiegyenlíti a szállító 1250 eFt-os számláját.

T 441. Szállítók	1250	
K 311. Elszámolási betétszámla ¹		1250

3. Pénzügyi intézmény leszámolja a gépi berendezést a lízingbevevőnek 1100 eFt-os eladási áron

T 37. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések	1100	
K 94. Nem pénzügyi tevékenység árbevétele		1100

4. A lízingbevevő felé felszámított 25%-os ÁFA összegének, 275 eFt-nak az elszámolása:

a) előírás követelésként		
T 369. Különböző egyéb követelések	275	
K 467. Fizetendő ÁFA		275
b) kiegyenlítés elszámolása		
T 311. Elszámolási betétszámla	275	
K 369. Különböző egyéb követelések		275

5. A pénzügyi intézmény kivezeti az "eladott áru" könyvszerinti értékét 1000 eFt összegben

a) év közben		
T 513. Eladott áruk beszerzési értéke	1000	
K 232. Forgalmazásra szánt nem banküzemi készletek		1000
b) év végén átvezetés		
T 84. Nem pénzügyi tevékenység ráfordításai	1000	
K 513. Eladott áruk beszerzési értéke		1000

6. A lízingbevevőtől a pénzügyi intézmény megkapja a lízingdíjat.

A lízingdíj megállapításánál 3 évet és évi 25 %-os kamatot vettem figyelembe. Az 1100 eFt után számított kamatos kamat összege 2148 eFt, ebből a lízingdíj éves átlaga 716 eFt.

Az első évben esedékes tőketörlesztő rész (például 1/3) 238 eFt, az esedékes kamat (például 2/3) 478 eFt.

T 311. Elszámolási betétszámla	716	
K 37. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések		238
K 916. Lízing kamatbevételek		478

¹ A 311. Elszámolási betétszámla helyett szerepelhetnek még az alábbi számlák is:

415. Ügyfelekkel szembeni kötelezettségek (a lízingbevevő elszámolási betétszámlája)

Ez a számla akkor szerepel, ha a szállító a pénzügyi tevékenység ügyfele.

447. Klíring számlák

Ezek a számlák akkor szerepelnek, ha a szállító nem a pénzügyi tevékenység ügyfele.

A könnyebb áttekinthetőség kedvéért a továbbiakban is csak a 311. Elszámolási betétszámlát szerepeltetem a számlaösszefüggésekben.

7. A pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések állománya után a mérleg fordulónapjáig időarányosan a tárgyévre járó és a mérlegkészítés napjáig esedékes, de be nem folyt kamatok elszámolása követelésként, az ügyfelekkel szembeni követelések között elkülönítetten. Feltételezem, hogy a késedelem 30 napon belüli², amelynek összege 200 eFt.

T 342. Ügyfelekkel szembeni követelések (kamatkövetelés elkülönített számla)	200
K 916. Lízing kamatbevételek	200

8. A pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések állománya után a mérleg fordulónapjáig időarányosan a tárgyévre járó és a mérlegkészítés napjáig esedékes, de be nem folyt kamatok összegével megegyező összegű kockázati céltartalék képzése, 200 eFt.

T 85. Kockázati céltartalék képzése	200
K 433. Kamatkövetelések után képzett kockázati céltartalék	200

9. A pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések állománya után a mérleg fordulónapjáig időarányosan a tárgyévre járó, de a mérlegkészítés napjáig nem esedékes kamatok, valamint a mérleg fordulónapjáig a tárgyévre időarányosan járó és a mérlegkészítés napjáig befolyt kamatok elszámolása aktív időbeli elhatárolásként, 100 eFt.

T 39. Aktív időbeli elhatárolások	100
K 916. Lízing kamatbevételek	100

10. A pénzügyi intézmény a kintlévőségeket minősítő szabályzata alapján minősített kintlévőségek (pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések állománya) után képzett kockázati céltartalék elszámolása, 300 eFt.

T 85. Kockázati céltartalék képzése	300
K 432. Követelések után képzett kockázati céltartalék	300

11. A pénzügyi intézmény által behajthatatlannak minősített kintlévőségek (pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések állománya) hitelezési veszteségként történő elszámolása, 150 eFt.

T 863. Hitelezési veszteségek	150
K 37. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések	150

² A 30 napon túli késedelem esetén a be nem folyt kamatot a 0. számlaosztályban nyilvántartásba kell venni, nem lehet kamatbevételeként elszámolni, így utána kockázati céltartalékot sem lehet képezni.

Az ügylet könyvviteli elszámolása a lízingbevevőnél

A lízingbe vételkor a vagyontárgyat a pénzügyi intézmény által számlázott ÁFA nélküli összegben a kötelezettségekkel szemben beruházásként számolja el. Beruházásként számolja el függetlenül attól, hogy tulajdonjoggal még nem rendelkezik.

A számlában felszámított ÁFA összegét egy összegben kiegyenlíti, majd visszaigényli. Így a később fizetendő lízingdíjakhoz ÁFA már nem kapcsolódik. Az alkalmazott számlaszámok a Számvetési kézikönyv (Saldo kiadvány) szerinti.

1. A lízingelt gépi berendezés beszerzési ára 1 100 eFt.

T 151. Befejezetlen beruházások	1100
K 436. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos kötelezettségek	1100

2. A felszámított 25%-os ÁFA összegének, 275 eFt-nak az elszámolása:

a) előírása tartozásként

T 466. Előzetesen felszámított ÁFA	275
K 479. Különféle rövid lejáratú kötelezettség	275

b) tartozás kiegyenlítése

T 479. Különféle rövid lejáratú kötelezettség	275
K 384. Elszámolási betétszámla	275

3. Lízingdíj fizetés, amelyből az első évben a tőketörlesztő rész (1/3) 238 eFt, a kamat rész (2/3) 478 eFt.

T 436. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos kötelezettségek	238
T 871. Pénzügyi intézménynek fizetendő kamat	478
K 384. Elszámolási betétszámla	716

4. A lízingelt gépi berendezés aktiválása 1 100 eFt összegben.

T 131. Termelőgépek, berendezések ...	1100
K 151. Befejezetlen beruházások	1100

5. Amortizáció elszámolása: 5 éves használati időt és lineáris leírási módot feltételezve az évi értékcsökkenési leírás összege 220 eFt.

T 551. Tervszerinti értékcsökkenési leírás	220
K 139. Műszaki berendezések ... értékcsökkenése	220

6. A pénzügyi lízinggel kapcsolatos tartozások állománya után a mérleg fordulónapjáig időarányosan a tárgyévet terhelő, de a mérlegkészítés napjáig nem esedékes kamatok, valamint a mérleg fordulónapjáig a tárgyévet időarányosan terhelő és a mérlegkészítés napjáig kifizetett kamatok elszámolása passzív időbeli elhatárolásként, 100 eFt.

T 871. Pénzintézeteknek fizetendő kamatok	100
K 48. Passzív időbeli elhatárolások	100

7. A pénzügyi intézmény által behajthatatlannak minősített tartozások (pénzügyi lízinggel kapcsolatos tartozások állománya) leírása, 150 eFt.

T 436. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos kötelezettségek	150
K 963. Szokásos mértékű eredményt növelő tételek	150

A "B" módszer lényege:

E módszer alkalmazása esetén a pénzügyi intézmény köti meg az eladóval az adás-vételi szerződést, de az eladó az ÁFA-val növelt vételárat a lízingbevevő felé számlázza. Az eladási árat a pénzügyi intézmény egyenlíti ki a lízingbevevő helyett, az ÁFA összegét viszont a lízingbevevő egyenlíti ki és igényli vissza.

A pénzügyi intézmény ez esetben nem veszi fel a vagyontárgyat a nyilvántartásába készletként, hanem kiegyenlítéskor azt lízinggel kapcsolatos követelésként számolja el.

A vagyontárgyat beszerzéskor azonnal a lízingbevevő veszi nyilvántartásba a beruházások között és kötelezettségként számolja el a pénzügyi intézménnyel szemben. Így a pénzügyi intézménynél kimutatott követelés az eladó által kiszámlázott ÁFA nélküli eladási ár megegyezik a lízingbevevőnél elszámolt beruházás összegével.

A lízingdíj elszámolása megegyezik az "A" módszernél elmondottakkal.

Az ügylet könyvviteli elszámolása a pénzügyi intézménynél

1. A pénzügyi intézmény kiegyenlíti a gépi berendezés lízingbevevő felé, az eladó által kiszámlázott ÁFA nélküli vételárat, 1000 eFt-ot.

T 37. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések	1000
K 311. Elszámolási betétszámla	1000

2. A lízingbevevőtől a pénzügyi intézmény megkapja a lízingdíjat.

A lízingdíj megállapításánál 3 évet és évi 25 %-os kamatot vettem figyelembe. Az 1000 eFt után számított kamatos kamat összege 1953 eFt, ebből a lízingdíj éves átlaga 651 eFt.

Az első évben esedékes tőketörlesztő rész (például 1/3) 217 eFt, az esedékes kamat (például 2/3) 434 eFt.

T 311. Elszámolási betétszámla	651
K 37. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések	217
K 916. Lízing kamatbevételek	434

3. A pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések állománya után a mérleg fordulónapjáig időarányosan a tárgyévre járó és a mérlegkészítés napjáig esedékes, de be nem folyt kamatok elszámolása követelésként, az ügyfelekkel szembeni követelések között elkülönítetten. Feltételezem, hogy a késedelem 30 napon belüli, amelynek összege 200 eFt.

T 342. Ügyfelekkel szembeni követelések (kamatkövetelés elkülönített számla)	200
K 916. Lízing kamatbevételek	200

4. A pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések állománya után a mérleg fordulónapjáig időarányosan a tárgyévre járó és a mérlegkészítés napjáig esedékes, de be nem folyt kamatok összegével megegyező összegű kockázati céltartalék képzése, 200 eFt.

T 85. Kockázati céltartalék képzése	200
K 433. Kamatkövetelések után képzett kockázati céltartalék	200

5. A pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések állománya után a mérleg fordulónapjáig időarányosan a tárgyévre járó, de a mérlegkészítés napjáig nem esedékes kamatok, valamint a mérleg fordulónapjáig a tárgyévre időarányosan járó és a mérlegkészítés napjáig befolyt kamatok elszámolása aktív időbeli elhatárolásként, 100 eFt.

T 39. Aktív időbeli elhatárolások	100
K 916. Lízing kamatbevételek	100

6. A pénzügyi intézmény a kintlévőségeket minősítő szabályzata alapján minősített kintlévőségek (pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések állománya) után képzett kockázati céltartalék elszámolása, 300 eFt.

T 85. Kockázati céltartalék képzése	300
K 432. Követelések után képzett kockázati céltartalék	300

7. A pénzügyi intézmény által behajthatatlannak minősített kintlévőségek (pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések állománya) hitelezési veszteségként történő elszámolása, 150 eFt.

T 863. Hitelezési veszteségek	150
K 37. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések	150

Az ügylet könyvviteli elszámolása a lízingbevevőnél

1. A lízingelt gépi berendezés beszerzési ára az eladó számlája szerint 1000 eFt.
T 151. Befejezetlen beruházások	1000
K 436. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos kötelezettség	1000
2. A felszámított 25%-os ÁFA összegének 250 eFt-nak az elszámolása:
- a) előírása tartozásként
T 466. Előzetesen felszámított ÁFA	250
K 479. Különféle rövid lejáratú kötelezettség	250
- b) tartozás kiegyenlítése
T 479. Különféle rövid lejáratú kötelezettség	250
K 384. Elszámolási betétszámla	250
3. Lízingdíj fizetés, amelyből az első évben a tőketörlesztő rész (1/3) 217 eFt, a kamat rész (2/3) 434 eFt.
T 436. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos kötelezettségek	217
T 871. Pénzintézetnek fizetendő kamat	434
K 384 Elszámolási betétszámla	651
4. A lízingelt gépi berendezés aktiválása 1000 eFt összegben.
T 131. Termelőgépek, berendezések ...	1000
K 151. Befejezetlen beruházások	1000
5. Amortizáció elszámolása: 5 éves használati időt és lineáris leírási módot feltételezve az évi értékcsökkenési leírás összege 200 eFt.
T 551. Tervszerinti értékcsökkenési leírás	200
K 139. Műszaki berendezések ... értékcsökkenése	200
6. A pénzügyi lízinggel kapcsolatos tartozások állománya után a mérleg fordulónapjáig időarányosan a tárgyévet terhelő, de a mérlegkészítés napjáig nem esedékes kamatok, valamint a mérleg fordulónapjáig a tárgyévet időarányosan terhelő és a mérlegkészítés napjáig kifizetett kamatok elszámolása passzív időbeli elhatárolásként, 100 eFt.
T 871. Pénzintézeteknek fizetendő kamatok	100
K 48. Passzív időbeli elhatárolások	100
7. A pénzügyi intézmény által behajthatatlannak minősített tartozások (pénzügyi lízinggel kapcsolatos tartozások állománya) leírása, 150 eFt.
T 436. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos kötelezettségek	150
K 963. Szokásos mértékű eredményt növelő tételek	150

b) A lízingbeadó és a lízingbevevő egyaránt vállalkozó

Az itteni elszámolások lényegében a pénzügyi intézménynél bemutatott "A" módszer szerinti elszámolásnak felelnek meg. Természetesen a lízingbeadónál és a lízingbevevőnél egyaránt a Számviteli kézikönyv (Saldo kiadvány) által ajánlott számlaszámokat alkalmazom.

Az ügylet könyvviteli elszámolása a lízingbeadónál

1. A lízingbeadó beszerez egy gépi berendezést, amelynek eladási ára 1000 eFt, a felszámított 25 %-os ÁFA összege 250 eFt.

T 23. Kereskedelmi áruk	1000
T 466. Előzetesen felszámtított ÁFA	250
K 442. Szállítók	1250

2. A lízingbeadó kiegyenlíti a szállító 1250 eFt-os számláját.

T 442. Szállítók	1250
K 384. Elszámolási betétszámla	1250

3. A lízingbeadó leszámolja a gépi berendezést a lízingbevevőnek 1100 eFt-os eladási áron

T 188. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések	1100
K 91-92. Belföldi értékesítés árbevétele	1100

4. A lízingbevevő felé felszámított 25%-os ÁFA összegének, 275 eFt-nak az elszámolása:

a) előírás követelésként

T 369. Különféle egyéb követelések	275
K 467. Fizetendő ÁFA	275

b) kiegyenlítés elszámolása

T 384. Elszámolási betétszámla	275
K 369. Különféle egyéb követelések	275

5. A lízingbeadó kivezeti az "eladott áru" könyvszerinti értékét 1000 eFt összegben.

a) költségeit csak költségként számolja el

T 513. Eladott áruk beszerzési értéke	1000
K 23. Kereskedelmi áruk	1000

b) költségeit költségviselőként, költségként számolja el

T 81-82. Belföldi értékesítés közvetlen költsége	1000
K 23. Kereskedelmi áruk	1000

6. A lízingbevevőtől a lízingbeadó megkapja a lízingdíjat.

A lízingdíj megállapításánál 3 évet és évi 25 %-os kamatot vettem figyelembe. Az 1100 eFt után számított kamatos kamat összege 2148 eFt, ebből a lízingdíj éves átlaga 716 eFt.

Az első évben esedékes tőketörlesztő rész (például 1/3) 238 eFt, az esedékes kamat (például 2/3) 478 eFt.

T 384. Elszámolási betétszámla	716
K 188. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos követelések	238
K 972. Kamatbevétel más vállalkozótól	478

Az ügylet könyvviteli elszámolása a lízingbevevőnél

1. A lízingelt gépi berendezés beszerzési ára 1100 eFt.

T 151. Befejezetlen beruházások	1100
K 436. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos kötelezettségek	1100

2. A felszámított 25%-os ÁFA összegének 275 eFt-nak az elszámolása:

a) előírása tartozásként

T 466. Előzetesen felszámított ÁFA	275
K 479. Különféle rövid lejáratú kötelezettség	275

b) tartozás kiegyenlítése

T 479. Különféle rövid lejáratú kötelezettség	275
K 384. Elszámolási betétszámla	275

3. Lízingdíj fizetés, amelyből az első évben a tőketörlesztő rész (1/3) 238 eFt, a kamat rész (2/3) 478 eFt.

T 436. Pénzügyi lízinggel kapcsolatos kötelezettségek	238
T 871. Pénzintézetnek fizetendő kamat	478
K 384 Elszámolási betétszámla	716

4. A lízingelt gépi berendezés aktiválása 1100 eFt összegben.

T 131. Termelőgépek, berendezések ...	1100
K 151. Befejezetlen beruházások	1100

5. Amortizáció elszámolása: 5 éves használati időt és lineáris leírási módot feltételezve az évi értékcsökkenési leírás összege 220 eFt.

a) költségeit csak költségként számolja el

T 551. Tervszerinti értékcsökkenési leírás	220
K 139. Műszaki berendezések ... értékcsökkenése	220

b) költségeit költségként, költségviselőként számolja el

T 6-7. Költségek	220
K 139. Műszaki berendezések ... értékcsökkenése	220

Operatív (üzleti) lízing könyvviteli elszámolása

Az operatív (üzleti) lízing könyvviteli elszámolásával külön nem foglalkozik sem a számviteli törvény, sem a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény. Ezek a törvények kifejezetten csak a pénzügyi lízing témáját tárgyalják, mint arra már utaltam a lízing törvényi szabályozásánál.

Ennek az a magyarázata, hogy az operatív (üzleti) lízing könyvviteli elszámolására a folyamatos szolgáltatás szabályait kell alkalmazni, ugyanis ebből a szempontból folyamatos szolgáltatásnak minősül a bérleti szolgáltatás is.

A lízingszerződés meghatározott időtartamra szól, a teljes lízingdíjat erre az időtartamra kell elszámolni időarányosan, lízingbeadónál árbevételeként, a lízingbevevőnél költségeként.

A lízingelt eszközt a lízingbeadó aktiválja, ő számolja el annak értékcsökkenési leírását a számviteli törvény előírásainak figyelembevételével.

Abban az esetben, ha a lízingbevevőnél a lízingelt eszköz rendeltetésszerű használatba vétele érdekében költségek merülnek fel - például szállítás, alapozás, üzembe helyezés stb. - úgy azokat a megfelelő tárgyi eszközök között aktiválni kell.

Az aktiválás után a lízingbevevő a saját számviteli politikájának megfelelően értékcsökkenési leírást számol el a fentiekben aktivált érték után.

Az operatív (üzleti) lízing könyvviteli elszámolását a számviteli törvény általános előírásai alapján mutatom be. Az alkalmazott számlaszámok a Számviteli kézikönyv (Saldo kiadvány) szerintiek.

Az ügylet könyvviteli elszámolása a lízingbeadónál

1. A lízingbeadó beszerez egy gépi berendezést, amelynek eladási ára 6000 eFt, a felszámított 25 %-os ÁFA összege 1500 eFt.

T 151. Befejezetlen beruházások	6000
T 466. Előzetesen felszámított ÁFA	1500
K 446. Beruházási szállítók	7500

2. A lízingbeadó kiegyenlíti a szállító 7500 eFt-os számláját.

T 446. Beruházási szállítók	7500
K 384. Elszámolási betétszámla	7500

3. A lízingbeadó aktiválja a gépi berendezést a rendeltetésszerű használatba vételkor

T 131. Termelő gépek, berendezések	6000
K 151. Befejezetlen beruházások	6000

4. Amortizáció elszámolása: 5 éves használati időt és lineáris leírási módot feltételezve az évi értékcsökkenési leírás összege 1200 eFt.

a) költségeit csak költségnemenként számolja el	
T 551. Tervszerinti értékcsökkenési leírás	1200
K 139. Műszaki berendezések ... értékcsökkenése	1200
b) költségeit költséghelyenként, költségviselőkként számolja el	
T 6-7. Költségek	1200
K 139. Műszaki berendezések ... értékcsökkenése	1200

5. A lízingdíj és a fizetendő általános forgalmi adó elszámolása a lízingbeadó számlája alapján. Az éves lízingdíj 2400 eFt, amelyet előre fizetnek, szeptember 30-án esedékes. A felszámított 25%-os ÁFA összege 600 eFt.

T 311. Belföldi követelések	3000
K 91-92. Belföldi értékesítés árbevétele	2400
K 467. Fizetendő ÁFA	600

6. A számlázott lízingdíj és a tárgyévet megillető lízingdíj különbözetének (három- negyedévi összeg) 1800 eFt passzív időbeli elhatárolása

a) tárgyév végén	
T 91-92. Belföldi értékesítés árbevétele	1800
K 48. Passzív időbeli elhatárolások	1800
b) következő évben nyitás után visszavezetése	
T 48. Passzív időbeli elhatárolások	1800
K 91-92. Belföldi értékesítés árbevétele	1800

7. A lízing futamidőszakának végén a lízingelt eszköz piaci értéken történő maradványértékének elszámolása számla alapján. A piaci érték 100 eFt, a felszámított ÁFA 25 eFt.

T 311. Követelések áruszállításból és szolgáltatásból	125
K 961. Értékesített tárgyi eszközök bevétele	100
K 467. Fizetendő ÁFA	25

8. A könyvszerinti érték kivezetése 80 eFt összegben.

T 861. Értékesített tárgyi eszközök nyilvántartás szerinti értéke	80
K 131. Termelő gépek, berendezések	80

Az ügylet könyvviteli elszámolása a lízingbevevőnél

1. A lízingelt gépi berendezés rendeltetészerű használatba vétele előtt felmerült üzembe helyezési költségek külső számla alapján 500 eFt, felszámított 25 %-os ÁFA 125 eFt.

T 151. Befejezetlen beruházások	500
T 466. Előzetesen felszámított ÁFA	125
K 446. Beruházási szállítók	625

2. Az üzembe helyezési költségek aktiválása

T 131. Termelőgépek, berendezések ...	500
K 151. Befejezetlen beruházások	500

3. Az aktivált érték utáni amortizáció elszámolása: 5 éves használati időt és lineáris leírási módot feltételezve az évi értékcsökkenési leírás összege 100 eFt.

a) költségeit csak költségként számolja el

T 551. Tervszerinti értékcsökkenési leírás	100
K 139. Műszaki berendezések ... értékcsökkenése	100

b) költségeit költségként, költségviselőként számolja el

T 6-7. Költségek	100
K 139. Műszaki berendezések ... értékcsökkenése	100

4. Lízingdíj 2400 eFt, és az előzetesen felszámított 600 eFt ÁFA elszámolása a lízingbeadó számlája alapján.

a) költségeit csak költségként számolja el

T 563. Nem anyagjellegű szolgáltatások értéke	2400
T 466. Előzetesen felszámított ÁFA	600
K 442. Szállítók	3000

b) költségeit költségként, költségviselőként számolja el

T 6-7. Költségek	2400
T 466. Előzetesen felszámított ÁFA	600
K 442. Szállítók	3000

5. A számlázott lízingdíj és a tárgyévet terhelő lízingdíj különbözetének (három- negyedévi összeg) 1800 eFt aktív időbeli elhatárolása a tárgyév végén.

a) költségeit csak költségként számolja el

T 39. Aktív időbeli elhatárolások	1800
K 563. Nem anyagjellegű szolgáltatások értéke	1800

b) költségeit költségként, költségviselőként számolja el

T 39. Aktív időbeli elhatárolások	1800
K 6-7. Költségek	1800

6. Következő évben nyitás után az elhatárolás visszavezetése

a) költségeit csak költségnemenként számolja el	
T 563. Nem anyagjellegű szolgáltatások értéke	1800
K 39. Aktív időbeli elhatárolások	1800
b) költségeit költséghelyenként, költségviselőkként számolja el	
T 6-7. Költségek	1800
K 39. Aktív időbeli elhatárolások	1800

7. A lízing futamidőszakának a végén lízingelt eszköz piaci értéken történő maradványértékének elszámolása számla alapján beszerzéseként. A piaci érték 100 eFt, a felszámított ÁFA 25 eFt.

T 151. Befejezetlen beruházások	100
T 466. Előzetesen felszámított ÁFA	25
K 446. Beruházási szállítók	125

8. A gépi berendezés aktiválása

T 131. Termelő gépek, berendezések	100
K 151. Befejezetlen beruházások	100

Úgy gondolom, hogy a számszerű példákon keresztül bemutatott lízingügylet elszámolások alkalmasak arra, hogy - a nem kifejezetten számviteli szakemberek részére is - megfelelő áttekintést adjanak az ügyletek gazdasági összefüggéseiről.

Felhasznált irodalom:

1. Fridrich Péter - Mitró Magdolna: Pénzügyintézetek számviteli sajátosságai. Saldo Bp. 1994.
2. Dr Nagy Gábor: A magyarországi lízing jogi, adózási, számviteli kérdései. Számvitel és Könyvvizsgálat 1997. évi 2. szám